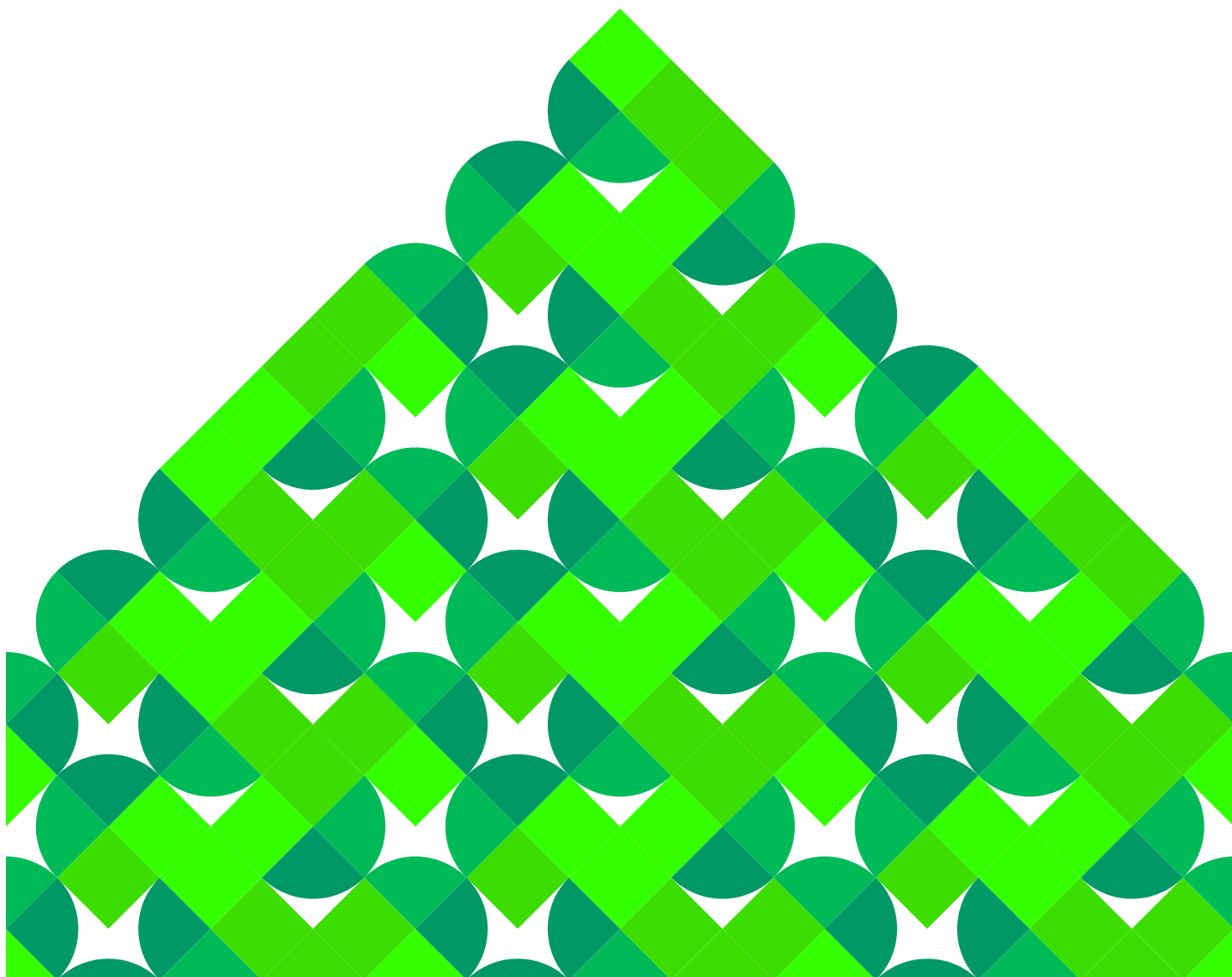

Kommunikationssatsning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Slutrapportering av regeringsuppdrag

Myndigheten för delaktighet är en kunskapsmyndighet som arbetar inom funktionshindersområdet. Vi arbetar för att alla, oavsett funktionsförmåga, ska kunna vara fullt delaktiga i samhället.

Myndigheten för delaktighet, 2018
Kommunikationssatsning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Nummer 2018:7
ISBN: 978-91-87883-50-7 (pdf)

Publikationen finns att ladda ner från myndighetens webbplats www.mfd.se.
Alternativa format kan beställas från Myndigheten för delaktighet.

Postadress: Myndigheten för delaktighet, Box 1210, 172 24 Sundbyberg
E-post: info@mfd.se
Telefon: 08-600 84 00

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning	5
Utgångspunkter för kommunikationssatsningen	7
Avgränsningar.....	8
Projektorganisation och arbetsformer	9
Strategi för kommunikationssatsningens genomförande	10
Genomförda insatser och resultat	11
Insatser som ska leda till ökad kunskap långsiktigt	11
Övriga kunskapshöjande insatser	19
Slutsatser och reflektioner	25
Ökad kännedom om konventionen.....	25
Det fortsatta arbetet	26
Bilaga 1: Ekonomisk redovisning	29
Bilaga 2: Personer som deltagit i uppdraget	30
Bilaga 3: Aktivitetslogg 2015	31
Bilaga 4: Aktivitetslogg 2016	34
Bilaga 5: Aktivitetslogg 2017	44
Bilaga 6: Redovisning informationsmaterial 2017	54

Förord

Den 1 april 2015 gav regeringen Myndigheten för delaktighet, MFD, i uppdrag att, i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen, genomföra en kommunikationssatsning för att öka kunskapen och medvetenheten om innehållet i FN:s konvention om rättigheter för personen med funktionsnedsättning. I uppdraget ingick också att sprida kunskap och öka medvetenheten om bristande tillgänglighet som ny diskrimineringsform i diskrimineringslagen.

Rapporten redovisar hur MFD, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen har genomfört uppdraget åren 2015–2017 och beskriver utmaningarna och det fortsatta arbetet på området. MFD har tidigare delredovisat uppdraget i december 2015 och 2016.

Författare till rapporten är utredarna Lina Pastorek och Jessica Dahlbäck. Avdelningschef Åse-Marie Linderö har ansvarat för arbetet. I arbetet har Eva Carlson Wåhlberg från Diskrimineringsombudsmannen och André Vifot Haas från Barnombudsmannen deltagit. I bilaga 2 finns en förteckning över alla personer som deltagit i uppdraget.

Sundbyberg i februari 2018

Malin Ekman Aldén
Generaldirektör

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet, MFD, har på uppdrag av regeringen genomfört en stor kommunikationssatsning för att öka kännedomen om FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning under åren 2015-2017. I uppdraget ingick också att öka kännedomen om bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen. MFD har genomfört satsningen i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen. Ett strategiskt samråd bestående av representanter från funktionshinderrörelsen har haft en betydelsefull roll i kommunikationssatsningen.

Målet för satsningen har varit att långsiktigt bygga kunskap, ta fram material och utveckla metoder. Målgrupperna har framför allt varit personer med funktionsnedsättning, anställda inom offentlig sektor, arbetsgivare samt privata och offentliga aktörer.

Insatserna har bland annat varit att:

- föreläsa och arrangera konferenser om konventionen och om bristande tillgänglighet som diskriminering
- ta fram en webbaserad utbildning om konventionen tillsammans med Uppsala universitet
- översätta FN:s allmänna kommentarer till svenska
- ta fram ett verksamhetsstöd för att integrera funktionshinderspersion i företags hållbarhetsredovisningar
- producera informationsmaterial i tryckta och digitala format.

Bedömningen är att de olika insatserna har bidragit till att kunskapen om konventionen och om bristande tillgänglighet som diskrimineringsform har ökat hos uppdragets målgrupper. Kommunikationssatsningen har bidragit till att samverkan stärkts mellan MFD och viktiga aktörer som Uppsala universitet, Sveriges Kommuner och Landsting, länsstyrelser och civilsamhället. Som en följd av satsningen har också kunskapen höjts internt på MFD, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen.

Samtidigt som MFD bedömer att kännedomen om konventionen har ökat så återstår det mycket arbete för att den ska bli mer känd och mer använd. Erfarenheter från kommunikationssatsningen visar bland annat på ett stort behov av målgruppsanpassat stödmaterial till olika delar av den offentliga förvaltningen.

Myndigheten har genom kommunikationssatsningen också uppmärksammat att funktionshindersperspektivet inte är tillräckligt uttalat och synligt i de nationella MR-satsningar som genomförs av andra offentliga aktörer. Om konventionen ska få genomslag krävs ett intersektionellt arbetssätt. Myndigheten ser det därför som viktigt att framtida MR-satsningar också inkluderar funktionshindersperspektivet och konventionen som en naturlig del.

Inom ramen för uppdraget har ett viktigt grundarbete genomförts; informationsmaterial och utbildningar om konventionen har tagits fram, betydelsefulla forum och nätverk har identifierats, nära samverkan med nationella aktörer kring mänskliga rättigheter har påbörjats. MFD kommer nu på olika sätt se till att erfarenheterna från satsningen integreras in i myndighetens ordinarie verksamhet.

Utgångspunkter för kommunikationssatsningen

Detta avsnitt redovisar vilka utgångspunkter som har legat till grund för genomförandet av kommunikationssatsningen och vilka avgränsningar som gjorts.

I december 2008 beslutade regeringen att ratificera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. Konventionen trädde i kraft i januari 2009. I maj 2014, efter Sveriges första rapportering till och dialog med FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, tog Sverige emot ett 60-tal observationer och rekommendationer. Rekommendationerna berör de flesta artiklarna i konventionen. Vissa av rekommendationerna är av en generell karaktär som exempelvis att Sverige ska garantera inkludering av alla barn med funktionsnedsättning i det ordinarie utbildningssystemet och att det ska säkerställas att ett genus- och funktionshindersperspektiv genomsyrar exempelvis lagstiftning, politik och undersökningar. Andra rekommendationer är mer specifika som nummer 22 och 24:

Kommittén uppmanar konventionsstaten att utarbeta en strategi för att öka allmänhetens kunskap om olika funktionsnedsättningar och att förstärka såväl en positiv som en informativ bild av män och kvinnor med funktionsnedsättning som värdiga, oberoende och kapabla individer som har alla de mänskliga rättigheter som erkänns i konventionen i syfte att undanröja sociala och kulturella hinder som diskriminerar i det offentliga livet. Kommittén rekommenderar vidare att särskilda program inrättas, i samråd med organisationer för personer med funktionsnedsättning, för att öka medvetenheten hos anställda i offentlig sektor.

Kommittén rekommenderar konventionsstaten att genomföra återkommande, regelbundna och kontinuerliga nationella kampanjer och andra utbildningsinsatser som riktar sig till offentliganställda och privata aktörer för att göra det möjligt för dem att sätta sig in i det allmänna och specifika i konventionens innehåll, som nyligen införlivats i regelverket för mänskliga rättigheter.

Med anledning av dessa rekommendationer beslutade regeringen den 1 april 2015 att ge MFD i uppdrag att under åren 2015–2017 genomföra en kommunikationssatsning för att öka kunskapen och medvetenheten om innehållet i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Målgruppen var allmänheten, anställda inom den offentliga sektorn, privata aktörer samt kvinnor och män, flickor och pojkar med funktionsnedsättning. Uppdraget skulle genomföras i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen som även fick ett särskilt ansvar för att informera och utbilda om att bristande tillgänglighet den 1 januari 2015 förts in som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen. För att säkerställa ett barnperspektiv i uppdraget bidrog Barnombudsmannen med expertstöd.

Avgränsningar

I genomförandet av kommunikationssatsningen gjordes vissa avgränsningar när det gäller målgrupper och samhällsområden.

Målgrupperna:

- personer med funktionsnedsättning som rättighetsbärare, deras anhöriga och deras företrädare
- anställda inom offentlig sektor (kommun, landsting, regioner och statliga myndigheter)
- arbetsgivare (både offentlig sektor och näringsliv)
- privata aktörer och berörda myndigheter som behöver få ökad kännedom om lagändringen i diskrimineringslagen

Prioriterade samhällsområden:

- tillgänglighet
- utbildning
- arbete

Projektorganisation och arbetsformer

MFD genomförde kommunikationssatsningen i samarbete med Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen. MFD ledde och samordnade arbetet. Under den första delen av uppdraget var samtliga ovanstående myndigheter representerade i en styrgrupp. En arbetsgrupp med representation från myndigheter som deltog i uppdraget etablerades. Arbetsgruppen rapporterade direkt till styrgruppen. Alla insatser och aktiviteter beslutade och genomförde man gemensamt.

Under den andra delen av uppdraget, från och med oktober 2016 till december 2017, bestod styrgruppen av MFD:s generaldirektör och kommunikationschef. Arbetet på MFD leddes av en projektledare som samordnade myndighetens interna arbete och sammankallade arbetsgruppen med deltagare från Barnombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen. Respektive myndighet har drivit egna delprojekt och genomfört delaktiviteter som man informerat om och diskuterat vid gemensamma arbetsgruppsmöten.

Ett strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen (Lika Unika, Funktionsrätt Sverige och Nätverket Unga för tillgänglighet) ägde rum fyra gånger per år. Funktionshindersrörelsen fick möjlighet att medverka vid de flesta mötesplatser som arrangerades inom ramen för kommunikationssatsningen. Även de mer långsiktiga satsningarna och materialen har så långt det varit möjligt utvecklats i dialog med funktionshindersrörelsen.

Strategi för kommunikationssatsningens genomförande

Målet för genomförandet av kommunikationssatsningen var att långsiktigt bygga kunskap samt ta fram material och utveckla metoder som riktar sig till målgrupperna. En viktig del i satsningen var att identifiera arenor, strukturer, processer, nätverk och aktörer och via dessa kommunicera under och efter uppdragets slut. Målet var också att integrera satsningen med det arbete om mänskliga rättigheter som andra aktörer driver. Satsningen hade som sekundärt mål att skapa förutsättningar för att etablera ett långsiktigt arbete inom ramen för myndigheternas löpande arbete, kopplat till rättighetsperspektivet och innehållet i konventionen.

Genomförda insatser och resultat

I detta avsnitt följer en övergripande beskrivning av genomförda insatser inom kommunikationssatsningen. Vissa av insatserna har varit långsiktiga med syfte att leva vidare efter uppdragets slut och andra har endast pågått under uppdragstiden. I bilagorna 3 - 5 redovisas en mer specifik lista på samtliga insatser.

Insatser som ska leda till ökad kunskap långsiktigt

En viktig del i kommunikationssatsningen var att arbeta med långsiktiga insatser som går att integrera i andra aktörers ordinarie verksamheter. Tidigt identifierades centrala aktörer i Sverige som på olika sätt arbetar nationellt med mänskliga rättigheter. Projektet påbörjade ett nära samarbete med dessa för att säkerställa att rättigheter för personer med funktionsnedsättning inkluderas i deras pågående arbete för mänskliga rättigheter. Nedan redovisas ett antal samarbeten och aktiviteter.

Utbildning om mänskliga rättigheter

På uppdrag av regeringen har Uppsala universitet, tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, under de senaste åren utbildat offentliganställda i mänskliga rättigheter. MFD bedömde att denna satsning var strategiskt viktig och gjorde en överenskommelse om samverkan med universitetet. Samarbetet har lett till att kunskap om konventionen nu finns med i både den fysiska utbildningen och den digitala webbutbildningen som Uppsala universitet erbjuder. En del i webbutbildningen tar upp bakgrunden till konventionen och hur arbetet med att ta fram den gick till. En annan del tar upp vad konventionen innebär och hur det offentliga praktiskt kan arbeta med den.

En viktig del i samarbetet med Uppsala universitet var att säkerställa en mer tillgänglig webb utbildning kring mänskliga rättigheter. Webb utbildningen har översatts till teckenspråk och textats (utöver minoritetsspråken) och de digitala lösningarna uppfyller kraven på tillgänglig webb.

Översättning av FN:s allmänna kommentarer

FN:s kommitté om rättigheter för personer med funktionsnedsättning tar kontinuerligt fram allmänna kommentarer om olika artiklar för att ge vägledning kring hur dessa ska tillämpas. Hittills har kommittén tagit fram fem allmänna kommentarer. MFD fick i uppdrag att under kommunikationssatsningen översätta de allmänna kommentarerna nummer 1 och 2 (Likhet inför lagen och Tillgänglighet) till svenska. Utöver detta har myndigheten, på eget initiativ, även översatt kommentarerna 3 och 4 (Kvinnor och flickor med funktionsnedsättning och Rätt till inkluderande utbildning). Översättningarna skedde i samverkan med funktionshindersrörelsen.

Inom kommunikationssatsningen tog MFD fram sammanfattande introduktioner till de allmänna kommentarerna. De syftar till att ge en introduktion till ämnet och göra läsaren nyfiken på området. Introduktionerna har därför en något friare form eftersom syftet är att förklara och introducera ämnet. Introduktionerna finns även på lättläst svenska och på teckenspråk.

De allmänna kommentarerna 1–4 finns publicerade på svenska på MFD:s webbplats tillsammans med de sammanfattande introduktionerna. De översatta allmänna kommentarerna går också att beställa i tryckt format hos MFD. Under 2017 spred MFD cirka 200 exemplar var av kommentarerna 1, 2 och 4. Den svenska översättningen av den tredje allmänna kommentaren blev klar i december 2017 och har därför inte distribuerats i tryckt format. Antalet visningar på teckenspråk via Youtube finns redovisade i bilaga 6.

Genom översättningarna av de allmänna kommentarerna har möjligheterna till att sprida kunskap om konventionen förbättrats. Kommentarererna är viktiga för att kunna arbeta vidare med konventionen som bas. Ett exempel på hur detta kan gå till är arbetet kring den allmänna kommentar 4 om rätten till inkluderande utbildning. I samband med översättningen av den allmänna kommentaren samlade MFD relevanta skolmyndigheter för att diskutera kommentarens innehåll och betydelse i svensk kontext. Vid flera nationella mötesplatser har sedan skolmyndigheterna tillsammans med MFD och Barnombudsmannen deltagit gemensamt för att synliggöra betydelsen av inkluderande utbildning och tydliggöra myndigheternas olika roller i arbetet.

Vid översättningarna av de allmänna kommentarerna har MFD, i nära samarbete med funktionshindersrörelsen, utvecklat en arbetsform som finns beskrivet i en checklista. Checklistan ska användas för att underlätta översättningsarbetet kring kommande allmänna kommentarer. MFD redovisade checklistan till regeringen i delredovisningen 2016 tillsammans med översättningarna av de allmänna kommentarerna 1 och 2.

Barnombudsmannens skolportal

Barnombudsmannen har regeringens uppdrag att utveckla en skolportal kallad "Mina rättigheter" som riktar sig till barn och unga samt personal inom skolan. På skolportalen kommer lärarlett material att finnas, material som utgår från den svenska läroplanen och innehåller filmer, övningar och information. Inom ramen för uppdraget har MFD tillsammans med Barnombudsmannen utvecklat ett antal quizfrågor med fokus på barn som har en funktionsnedsättning. Dessa är publicerade på MFD:s webbplats och kommer att finnas tillgängliga på Barnombudsmannens skolportal. Portalen kommer att fungera långsiktigt för att stärka barns rättigheter i samhället.

Nordiskt Funktionshindersforum

Kunskapsutveckling har också skett genom att MFD tog initiativ till att genomföra ett nordiskt möte om konventionen - Nordiskt

Funktionshindersforum. Detta gjordes i samverkan med Nordens Välfärdscenter och ägde rum 16–18 oktober 2017 i Stockholm. Förebilden har varit den internationella sommarskolan i irländska Galway. Syftet med Nordiskt Funktionshindersforum var att omsätta konventionen i konkret handling genom kunskapsutveckling, forskning och metoder för samverkan. Planeringen för forumet skedde tillsammans med funktionshindersorganisationerna Funktionsrätt Sverige och Lika Unika som deltagare i referensgrupp och i dialog med Uppsala universitet.

Talare vid forumet var experter och forskare inom mänskliga rättigheter, tillgänglighet, universell utformning och delaktighet. En rad välkända föreläsare från Norden och övriga världen deltog. Temat var konventionens artikel 12 (Likhhet inför lagen) och dess allmänna kommentar nummer 1 samt artikel 9 (Tillgänglighet) med allmän kommentar nummer 2.

Deltagare var representanter från funktionshindersorganisationer, jurister, forskare och beslutsfattare. Totalt deltog cirka 100 speciellt inbjudna personer från Sverige och Norden. Nästan 80 procent av dem som svarade på utvärderingen angav att erfarenheterna från forumet kan påverka det egna sättet att arbeta. En majoritet svarade att de får praktisk nytta av sina nya kunskaper.

Förhoppningen är att Nordiskt Funktionshindersforum ska bli ett återkommande evenemang som kan fungera som en långsiktig utbildningsinsats för att öka kunskapen om konventionen i de nordiska länderna.

Dialog med Sveriges Kommuner och Landsting

Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, är en viktig aktör med värdefulla kanaler för att kommuner och landsting ska få kännedom och kunskap om konventionen. MFD har inom ramen för kommunikations-satsningen vid flera tillfällen träffat ansvariga på SKL för att säkerställa att rättigheter för personer med funktionsnedsättning också finns

inkluderat i organisationens MR-arbete. MFD har också bjudit in dessa att medverka vid mötesplatser som myndigheten arrangerat de senaste åren.

MFD hade ytterligare kontakt och dialog om rättighetsfrågor med SKL i samband med att de under 2017 arbetade fram ett positionspapper för hur organisationen planerar att arbeta med funktionshinderspolitiken under kommande år. Genom denna kunskapsöverföring ser MFD att det långsiktiga arbetet med att öka kunskap om konventionen har stärkts och kan spridas till centrala aktörer på regional och lokal nivå.

Inom satsningen har också information om konventionen spridits i de digitala plattformar som SKL driver, till exempel organisationens nätverk för mänskliga rättigheter på Facebook. MFD har också medverkat vid sammankomster och mötesplatser som arrangerats av SKL för att nå ansvariga för mänskliga rättigheter och demokratifrågor runtom i landet.

Dialog och samarbete med länsstyrelserna

Länsstyrelserna har i uppdrag att arbeta med mänskliga rättigheter, inklusive rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Under de senaste åren har MFD i genomförandet av kommunikationssatsningen haft tät dialog med det nationella nätverket för mänskliga rättigheter som länsstyrelserna ansvarar för. Vid tre tillfällen har myndigheten utbildat och diskuterat rättighetsfrågorna i nätverket samt kommit med synpunkter på dokument och material som utvecklats, som metodstöd för arbete med mänskliga rättigheter. Vid ett tillfälle har Diskrimineringsombudsmannen utbildat nätverket om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering.

Enligt MFD:s regleringsbrev för 2018 ska myndigheten, i samarbete med länsstyrelserna, ge stöd till landsting och kommuner att genomföra sina funktionshinderspolitiska strategier och planer. Detta regeringsuppdrag kommer att hämta erfarenheter från kommunikationssatsningen om konventionen.

Informationsmaterial om konventionen

För att öka kännedomen om konventionen hos uppdragets målgrupper fanns det behov av att ta fram ett begripligt målgruppsanpassat material och en plan för att nå ut med detta.

Uppdraget tog därför fram en rad informationsmaterial och påbörjade en spridning av dessa som kommer att fortsätta även efter uppdragets slut.

Material i tryckt format

En del i kommunikationssatsningen var att trycka konventionen i fickformat som man kan beställa av MFD. Ca 5000 exemplar har distribuerats under 2017.

En annan del i satsningen var att ta fram en affisch om konventionen som översatts till minoritetsspråk och teckenspråk samt språk riktade till nyanlända migranter och asylsökande (totalt 14 språk). Affischen har skickats till samtliga kommuner. Affischen distribueras också av en leverantör där skolor beställer material och genom detta har projektet särskilt nått barn och unga. Under 2017 beställde skolor 3200 affischer på svenska, engelska och arabiska.

Tillsammans med arvsfondsprojektet Med Lagen som verktyg tog MFD fram ett dialogmaterial i form av en kortlek om konventionen. Materialet syftar till att synliggöra konkreta verklighetsnära situationer i förhållande till samtliga artiklar i konventionen.

MFD har, efter översättning till svenska, publicerat de allmänna kommentarerna 1 till 4 som tillgängliga digitala filer. Sammanfattande introduktioner till de fyra kommentarerna finns också på svenska, teckenspråk och som lättläst version. Dessa kommer fortsätta att spridas genom MFD:s kanaler.

Material i digitalt format

MFD har tagit fram en film om statens och civilsamhällets roll i konventionen. Detta har skett i samarbete med arvsfondsprojektet Från snack till verkstad och Med lagen som verktyg. Filmen summerar hur konventionen kan användas i praktiken.

MFD har också låtit uppdatera två filmer om tillgänglighet som Handisam tidigare tog fram. Filmerna har använts vid konferenser och utbildningar. Filmerna är tänkta att nå en bred målgrupp och innehåller två situationer där perspektiven är omvända. Med humor visar filmerna hur bristande tillgänglighet påverkar möjligheten till delaktighet och sysselsättning.

MFD har också låtit komplettera den tecknade informationsfilm som EU-projektet DISCIT tagit fram med svenskt tal och text samt teckenspråk. Det är en film som på ett enkelt och tydligt sätt beskriver innehållet och syftet med konventionen. Även denna film riktar sig till en bred målgrupp.

MFD har i samverkan med Barnombudsmannen tagit fram quizfrågor om barns rättigheter utifrån såväl FN:s konvention om barnets rättigheter som FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Quizfrågorna är publicerade på MFD:s webbplats och kommer att finnas tillgängliga på Barnombudsmannens skolportal.

En grundpresentation i form av PPT-material med diskussionsövningar och stöd för den som visar bilderna har också tagits fram. Presentationen finns i två versioner. En kortare presentation finns tillgänglig på MFD:s webbplats. Den längre versionen använder MFD när myndigheten är ute och möter skyldighetsbärare och rättighetsbärare i olika sammanhang.

Illustrationer

Inom ramen för kommunikationssatsningen har nio olika illustrationer tagits fram som ett stöd och förtydligande i kommunikationen om konventionen och dess innehåll. Flera av illustrationerna är direkt

kopplade till artiklarna i konventionen. MFD har använt illustrationerna på sin webbplats, i PPT-presentationer, på affischen med mera.

Information om bristande tillgänglighet som diskriminering

Utökad information på Diskrimineringsombudsmannens webbplats

Diskrimineringsombudsmannen har utvecklat sin webbaserade information om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering. Myndigheten har på sin webbplats utökat informationen om skäliga tillgänglighetsåtgärder med fler exempel riktade till olika målgrupper. Det går också att ta del av myndighetens tillsynsbeslut som rör bristande tillgänglighet och även domar i mål som Diskrimineringsombudsmannen drivit. Några intervjuer levandegör vad arbete för en tillgänglig verksamhet eller arbetsplats kan innebära. De rör en förskola, ett universitet (som både utbildningsanordnare och arbetsgivare) samt en restaurang. Ett faktablad om bristande tillgänglighet som diskriminering finns att ladda ned. Faktabladet är även översatt till lättläst svenska och informationen finns på den lättlästa versionen av webbplatsen. Den skriftliga informationen på webbplatsen har kompletterats med två korta filmer som syftar till att öka medvetenheten om tillgänglighet.

Tryckt material

Diskrimineringsombudsmannen har tagit fram ett faktablad om bristande tillgänglighet som diskriminering. Det finns även på punktskrift och som tillgänglig digital fil. Faktabladet finns också översatt till lättläst svenska.

Informationskampanj

Under oktober-december 2017 genomförde Diskrimineringsombudsmannen en digital kampanj. Budskapet var: Gör din verksamhet tillgänglig för fler. Målgrupper var arbetsgivare, vårdgivare (särskilt privata) och aktörer som erbjuder varor och tjänster, bland annat banker,

restauranger och hotell. Dessutom ingick utbildningsanordnare. Målgruppsanpassade annonser publicerades i olika digitala facktidskrifter och nyhetsbrev, i Google display samt i sociala medier som Facebook och LinkedIn.

Annonserna ledde in på en särskild kampanjsida på Diskrimineringsombudsmannens webbplats. På kampanjsidan, som fortfarande ligger ute, finns bland annat kort information om att komma igång med ett tillgänglighetsarbete och viktiga punkter som rör diskrimineringslagens krav på skäliga åtgärder. Där finns även faktabladet om bristande tillgänglighet som diskriminering. Från kampanjsidan länkas man vidare till Diskrimineringsombudsmannens ordinarie webbplats. Det finns också länkar till andra relevanta myndigheter på området samt en länk till MFD:s webbinformation om FN:s konvention för rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Under tre månader hade annonserna fyra miljoner visningar i de digitala kanalerna. Särskilt annonserna i sociala medier via Facebook och LinkedIn, genererade många klick vidare till kampanjsidan. Klickfrekvensen för dem var långt över snittet i jämförelse med liknande annonser i dessa kanaler under perioden. Från kampanjsidan, med drygt 14 600 unika sidvisningar under kampanjtiden, har många besökare gått vidare till den ordinarie webbplatsens information om bristande tillgänglighet som diskriminering och arbete för tillgänglighet.

Övriga kunskapshöjande insatser

Konferenser och mässor

Ett effektivt sätt att nå ut med kunskap är att medverka vid större arrangemang där relevanta målgrupper samlas. Genom kommunikations-satsningen har myndigheterna etablerat sig var för sig och ibland gemensamt vid viktiga arenor.

Regionala konferenser

MFD arrangerade under hösten 2017 två regionala konferenser i Helsingborg och i Umeå för att sprida kunskap om konventionen och lagändringen om bristande tillgänglighet som diskrimineringsform. Cirka 350 personer från kommuner (politiker och tjänstemän), landsting och regioner, statliga myndigheter, näringsliv och funktionshindersorganisationer deltog på dessa konferenser. Talare var bland annat medarbetare från myndigheterna inom uppdraget, statssekreterare Madeleine Harby Samuelsson, tjänstemän från kommuner, länsstyrelser, SKL och funktionshindersorganisationer. Enligt utvärderingen ansåg cirka 85 procent av de svarande att konferenserna bidragit till en ökad kunskap om konventionen.

Delaktighetsdagen

Vid MFD:s årliga konferens Delaktighetsdagen genomförde myndigheten under åren 2015, 2016 och 2017 särskilda sessioner och föreläsningar om konventionen. Mellan 200 och 300 personer har deltagit på Delaktighetsdagen varje år.

Andra aktörers forum

Myndigheten för delaktighet, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen har alla medverkat vid viktiga nationella arrangemang anordnade av andra aktörer, både med utställningsmontrar, seminarier och i panelsamtal. Genom detta har myndigheterna bidragit till att öka kännedomen om konventionen och om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund. Det har handlat om stora och årligen återkommande event som till exempel: Mänskliga rättighetsdagarna, Sveriges Kommuner och Landstings demokratidagar, Rikskonferensen för ungdoms och civilsamhällesfrågor, Almedalen, regionala konferenser arrangerade av Specialpedagogiska skolmyndigheten, Barnrättsdagarna, Skolforum, Funktionshinder i tiden, Mötesplats välfärdsteknologi och e-hälsa (MVTe).

Vid Mänskliga rättighetsdagarna 2017 arrangerade myndigheterna i uppdraget en gemensam monter som utformades som en delaktighetsverkstad. Montern fick stor uppmärksamhet av många besökare. Vidare arrangerade myndigheterna ett välbesökt seminarium under temat tillgänglighet som en förutsättning för mänskliga rättigheter.

Insatser för offentliganställda

MFD har under åren 2015 till 2017 på förfrågan föreläst och utbildat ett stort antal personer i det offentliga Sverige om konventionen. Det har handlat om representanter från kommuner, landsting, länsstyrelser och statliga myndigheter, se bilagorna 3-5.

Genom digitala utskick som nyhetsbrev från MFD har ledningen i samtliga Sveriges 290 kommuner och alla 20 landsting/regioner fått riktad information om konventionen, rekommendationer till Sverige, deras ansvar. I utskicket fanns också länk till Diskrimineringsombudsmannens webbplats med information om bristande tillgänglighet som diskriminering.

Vidare har ledningen hos de tidigare 22 strategiska myndigheter för funktionshinderspolitikens genomförande nåtts av riktade utskick om konventionen och FN:s rekommendationer till Sverige. För mer detaljerad information om MFD:s digitala kanaler se bilaga 6.

Under våren 2017 arrangerade Diskrimineringsombudsmannen ett samverkansmöte om bristande tillgänglighet som form av diskriminering samt om kommunikationsinsatser som rör tillgänglighet. Ett trettiotal personer vid femton myndigheter deltog under dagen. Mötet var en uppföljning av de samverkansmöten som Diskrimineringsombudsmannen och MFD arrangerat i samband med lagändringen två år tidigare för att samordna kommunikationen om lagändringen. Syftet nu var att öka kunskapen om lagändringen, bland annat genom att informera om Diskrimineringsombudsmannens erfarenheter av sitt tillsynsarbete när det gäller bristande tillgänglighet. Ett annat syfte var att utbyta

erfarenheter vad gäller information och kommunikation som rör tillgänglighet.

En annan insats i kommunikationssatsningen var att bidra med kunskap till Naturvårdsverkets webbutbildning om tillgängliga natur- och kulturområden. Syftet med utbildningen är att öka kunskapen om tillgänglighet hos personer som arbetar med natur- och kulturområden på olika sätt. Detta för att skapa möjligheter för fler personer med funktionsnedsättning att ta del av skyddade natur- och kulturområden. Utbildningen förväntas vara klar att använda i april 2018.

I satsningen har även utbildning av medarbetare på MFD, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen ingått. Interna kompetenshöjande insatser på MFD har bland annat bestått av två obligatoriska utbildningstillfällen för samtliga medarbetare kring konventionens innehåll. Utöver det tog myndigheten fram en intern vägledning om konventionen och beslutade om att samtliga anställda ska gå Uppsala universitets webbutbildning om mänskliga rättigheter före årets slut 2017.

Genom att stärka kunskapen om konventionen hos alla anställda på MFD har myndigheten skapat förutsättningar att integrera konventionen i ordinarie uppdrag och säkerställa ett människorättsbaserat arbete såväl inom myndigheten som i de externa kontakterna.

Kunskapsutveckling har också handlat om att bättre förstå de lokala skyldighetsbärandas, kommunernas, behov av stöd utifrån hur de arbetar med konventionen. Under 2017 arrangerade MFD en workshop med tretton utvalda kommuner där de medverkande diskuterade vilka de lokala behoven är för att arbeta med konventionen. Underlaget från workshopen har utgjort en grund för hur MFD utvecklat uppföljningen av samhällsaktörer lokalt, regionalt och nationellt och har bidragit till att konventionen utgör basen för myndighetens uppföljning under de kommande åren.

Insatser för och med civilsamhället

Inom kommunikationssatsningen har MFD genomfört ett särskilt delprojekt med två arvsfondsprojekt (Från snack till verkstad och Med lagen som verktyg) som båda drivs av civilsamhället och syftar till att öka kunskapen om konventionen och icke-diskriminering. Samverkan med dessa två projekt har bestått av att arrangera mötesplatser med skraddarsydd utbildning och samtal på fem olika platser i landet. Samtliga Sveriges elva antidiskrimineringsbyråer fick erbjudande att delta på utbildningarna, varav nio deltog. Även lokala företrädare för civilsamhället deltog. Denna insats utformades i samråd med Diskrimineringsombudsmannen och byggde vidare på den kurs riktad till civila samhället som myndigheten tidigare arrangerade i samverkan med de lokala byråerna.

De samverkande myndigheterna i kommunikationssatsningen har gemensamt och på förfrågan föreläst och samverkat med lokala funktionshindersorganisationer och funktionshindersråd. Tillsammans föreläste myndigheterna för ett tjugotal organisationer/råd. Alla lokala funktionshindersråd fick ett fysiskt utskick av konventionen och annan relevant information.

Insatser riktade till näringslivet

Näringslivet har en viktig roll för att säkerställa mänskliga rättigheter, både som arbetsgivare men också i sin produkt- och tjänsteutveckling. Genom kommunikationssatsningen har MFD verkat för att öka förståelsen för hur kunskapen om konventionen skulle kunna höjas hos privata aktörer. För att kunna planera för kommunikationsaktiviteter och stödja näringslivet såg MFD ett behov av att identifiera relevant lagstiftning och skaffa mer kunskap om målgruppen.

Inom ramen för kommunikationssatsningen har två verksamhetsstöd riktade till näringslivet tagits fram. Ett stöd syftar till att underlätta för företag att inkludera ett funktionshindersperspektiv i sina hållbarhetsredovisningar. Det andra stödet syftar till att underlätta för arbetsgivare att arbeta för en tillgänglig arbetsplats. För fortsatt spridning av

verksamhetsstöden har marknadsföringsplaner tagits fram. Under 2018 ska MFD fortsätta att sprida stöden till privata aktörer.

Diskrimineringsombudsmannen lät år 2016 genomföra en målgruppsundersökning som främst gällde vissa privata aktörer, både i egenskap av arbetsgivare och som aktörer som tillhandahåller varor och tjänster. Sifo fick uppdraget att intervjua 600 personer över hela landet. Undersökningen bekräftade behovet av att öka kännedomen om lagändringen i diskrimineringslagstiftningen i dessa grupper. Den bekräftade också att behovet av sökbart, internetbaserad information är centralt. Därutöver visade den på behovet av att få upp tillgänglighetsfrågorna på dagordningen. Mot bakgrund av bland annat denna undersökning genomförde Diskrimineringsombudsmannen en digital kampanj hösten 2017. (Se Information om bristande tillgänglighet som diskriminering).

Vidare arrangerade MFD, tillsammans med några privata företag, ett seminarium på Mänskliga rättighetsdagarna om näringslivets roll i genomförandet av mänskliga rättigheter.

Slutsatser och reflektioner

I detta avsnitt presenterar myndigheterna sina slutsatser från genomförandet av uppdraget åren 2015-2017. Här presenteras också det fortsatta arbetet med konventionen.

Ökad kännedom om konventionen

Under åren 2015–2017 har myndigheterna i projektet genomfört stora kommunikationsinsatser. Bland annat genom att ha besökt nya arenor, ordnat många personliga möten och tagit fram och spridit olika former av informationsmaterial. MFD bedömer att genom kommunikationsinsatsningen har kunskapen om konventionen ökat hos uppdragets målgrupper. Det går inte att förvänta sig effektresultat och beteendeförändringar under den begränsade uppdragstiden. Istället är förhoppningen att det går att mäta effektresultat på längre sikt och att uppdraget har genererat kunskaper och engagemang som integrerats i nationella, regionala och lokala aktörers fortsatta arbete med konventionen.

Myndigheten för delaktighet, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen bedömer att tack vare kommunikationsinsatsningen har kunskapen om konventionen och dess innehåll ökat på respektive myndighet.

Diskrimineringsombudsmannen bedömer att kännedomen om bristande tillgänglighet som en form av diskriminering har ökat i samhället genom de samlade aktiviteterna under uppdragstiden, det vill säga föreläsningar, samverkan med andra myndigheter, utökad digital information och en annonskampanj.

Samverkan mellan viktiga aktörer har stärkts

Genom arbetet med kommunikationsinsatsningen har samverkan stärkts mellan myndigheterna i projektet och de har fått ökad förståelse för varandras arbetsfält. Genom föreläsningar för all personal på respektive

myndighet har kunskapen om kopplingen mellan konventionen och barnets rättigheter ökat. Detsamma gäller kopplingen mellan konventionen och skyddet mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet i diskrimineringslagen.

Även samverkan med Uppsala universitet, Sveriges Kommuner och Landsting och Länsstyrelserna har varit god. Det har resulterat i långsiktiga och fortsatta satsningar för att öka kännedomen om konventionen och implementeringen av den.

Samverkan med civilsamhället har varit en utgångspunkt och en förutsättning för att genomföra satsningen. Funktionshindersonsorganisationerna Lika unika, Funktionsrätt Sverige och Nätverket Unga för tillgänglighet (Nuft) har spelat en viktig roll i genomförandet och vid strategiska beslut.

Samarbetet med arvsfondsprojekten Från snack till verkstad och Med lagen som verktyg är ett bra exempel på hur civilsamhället och myndigheter kan dra nytta av varandra. Samarbetet ledde inte enbart till de planerade utbildningsträffarna med landets Antidiskrimineringsbyråer, utan också till ett tryckt dialogmaterial om konventionen och en film om statens och civilsamhällets roll i konventionen.

Ökad efterfrågan av stöd

Under uppdraget fick MFD en mängd förfrågningar kring funktionshindervisfrågor och om konventionen. Många av frågorna handlade om hur kommuner och myndigheter kan implementera konventionen i sina verksamheter. MFD kan konstatera att det finns ett stort behov av goda exempel och konkreta verktyg för hur man gör.

Det fortsatta arbetet

Samtidigt som MFD bedömer att kännedomen om konventionen har ökat genom kommunikationssatsningen så återstår det mycket arbete för att konventionen ska bli mer känd och framför allt mer använd i praktiken på alla nivåer i samhället. Generellt är kunskapen fortfarande låg om

rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det informationsmaterial som tagits fram inom kommunikationssatsningen kommer vara till stor hjälp i det fortsatta arbetet med konventionen. Detsamma gäller den webbaserade utbildning som MFD tog fram tillsammans med Uppsala universitet och som regeringen gett universitetet i uppdrag att fortsätta förvalta och vidareutveckla för anställda inom den offentliga sektorn. MFD ser behov av en fortsatt marknadsföring och spridning av utbildningen för att få fler inom det offentliga att utbilda sig.

Diskrimineringsombudsmannen kommer att fortsätta arbeta med att öka kunskapen om bristande tillgänglighet som diskrimineringsform under 2018. Diskrimineringsombudsmannen har fått ett nytt regeringsuppdrag om detta. Utöver att fortsätta kommunicera om den tidigare lagändringen från 2015, innebär uppdraget också att sprida kunskap om en ny lagändring som träder ikraft under året och som rör bristande tillgänglighet som en form av diskriminering.

Konventionen bör ingå i generella MR-satsningar

MFD har genom kommunikationssatsningen uppmärksammat att funktionshindersperspektivet inte är tillräckligt uttalat och synligt i de nationella MR-satsningar som genomförs på uppdrag av regeringen. I och med att konventionen är relativt ny är det fortfarande inte självklart att inkludera ett funktionshindersperspektiv inom arbetet med mänskliga rättigheter. Om konventionen ska få genomslag i samhället krävs ett intersektionellt perspektiv. MFD ser det därför som särskilt viktigt att i nationella MR-satsningar, också inkluderar funktionshindersperspektivet och konventionen.

Arbetet med allmänna kommentarer

I samband med kommunikationssatsningen fick MFD i uppdrag av regeringen att översätta FN:s allmänna kommentarer 1 och 2. Myndigheten anser att detta är ett viktigt arbete för att driva arbetet med konventionen framåt och planerar att även i fortsättningen översätta

kommande allmänna kommentarer. Inom ramen för uppdraget har MFD tagit fram en checklista för hur översättningsarbetet kan gå till.

Utveckla samarbetet med näringslivet

Näringslivet har varit en viktig målgrupp i kommunikationssatsningen. I en behovsanalys som MFD genomförde om näringslivet kartlade myndigheten vilken kunskap de har om konventionen och dess innehåll och vad de behöver för att säkerställa mänskliga rättigheter. Det visade sig att näringslivet behöver verktyg och stöd för att öka sin kunskap och underlätta integrering av frågorna. MFD bedömer att de verktyg som tagits fram inom kommunikationssatsningen ger goda förutsättningar att framöver kommunicera, etablera nätverk och diskutera insatser tillsammans med näringslivet.

Erfarenheter från satsningen inkluderas i MFD:s ordinarie verksamhet

Den 30 november 2017 beslutade Sverige riksdag om en ny inriktning och nytt mål för funktionshinderspolitiken. Inriktningen och målet tar sin utgångspunkt i Sveriges åtagande om mänskliga rättigheter. Konventionen utgör därmed grunden för den nya politiken. Detta kommer också att präglade hela MFD:s verksamhet som systematiskt kommer att arbeta med konventionen som utgångspunkt.

MFD kommer integrera erfarenheter och lärdomar från kommunikationssatsningen i myndighetens ordinarie verksamhet. Det innebär att den kunskap, de nätverk och de långsiktiga insatser som MFD har byggt upp inom ramen för satsningen kommer utgöra en viktig bas i myndighetens fortsatta arbete. Inom ramen för myndighetens implementeringsstöd kommer till exempel de stöd som tagits fram inom satsningen fortsätta att utvecklas och spridas. Som en del i myndighetens stödarbete kommer också arbetet med ett målgruppsanpassat verksamhetsstöd till offentlig verksamhet att utvecklas.

Bilaga 1: Ekonomisk redovisning

Utfall till och med
31 december 2017 (kr)

Personalkostnader	2 038 388
Inköp av konsulttjänster	40 464
Diskrimineringsombudsmannen	1 000 000
Barnombudsmannen	250 000
Stat och kommun	108 813
Näringslivet	390 712
Kommunikation, konferenser och utbildning	983 921
Nordiskt Funktionshindersforum	538 309
Rättighetsbärare	47 133
Övrig projektkostnad	101 253
Total utnyttjat	5 498 993
Budget	5 500 000
Kvar	1 007

Bilaga 2: Personer som deltagit i uppdraget

Myndigheten för delaktighet

Camilla Axelsson
Elsemarie Brisenhorn
Ellinor Bollman
Lena Ceesay
Jessica Dahlbäck
Charlotta Göller
Magnus Lagerkrantz
Linda Nöjd
Lina Pastorek
Anette Svensson
Brita Törnell
Hans von Axelson

Diskrimineringsombudsmannen

Kristina Wassén
Eva Carlson Wählberg

Barnombudsmannen

André Vifot Haas

Civilsamhället

Mia Ahlgren
Maria Johansson
Björn Häll Källerman
Lotta Sondell
Ines Uusman

Bilaga 3: Aktivitetslogg 2015

Förstudie

Aktivitet	Datum
Kunskapsöversikt, IHV Örebro universitet	Sommar/höst 2015
Presentation IHV:s studie för strategiska samrådet samt ytterligare inbjudna	4 november 2015
Kartläggning pågående och avslutade aktiviteter	Oktober - december 2015

Projektledning/administration

Aktivitet	Datum
Delredovisning Regeringskansliet	15 december 2015

Insatser riktade till anställda i kommuner

Aktivitet	Datum
Tillgänglighetsnätverket kommunträff	November 2015
Möte SKL (Christine Granberg Norberg) om projektmedverkan Framtidens välfärd	9 juni och 19 augusti 2015
Information vid Workshop anordnad av Carpe	20 oktober 2015
Planeringsmöte med SKL:s MR-projekt (Tyra Warfvinge)	23 november 2015
Carpes personal på studiebesök	14 december 2015

Insatser riktade till anställda i statlig förvaltning

Aktivitet	Datum
Utbildning för EU-strateger på Försäkringskassan	8 september 2015
Utbildning jämställdhets- och tillgänglighetsspecialister Svenska ESF-rådet	10 september 2015
Utbildning Chefer inom Svenska ESF-rådet	23 september 2015
Information vid Workshop anordnad av Carpe	20 oktober 2015
Utbildning projektanordnare inom FEAD	11 november 2015
Delaktighetsdagen	10 december 2015
Utbildning för personal i MFD:s projekt Digitala tjänster	16 december 2015

Insatser för att sprida kunskap om diskrimineringslagen

Aktivitet	Datum
Nationell tillgänglighetskonferens i Borås	22 oktober 2015
DO-dialog om lika rättigheter och möjligheter för personer med funktionsnedsättning – dialog med 26 funktionshindersorganisationer om det nya förbudet.	25 november 2015

Utbildningskoncept av mindre och större karaktär

Aktivitet	Datum
Planeringsmöten med Uppsala universitet om samarbete	29 september, 23 oktober 2 december 2015

Stärka rättighetsbärarna

Aktivitet	Datum
Information vid Workshop anordnad av Carpe	20 oktober 2015

Allmänna kommentarer och rekommendationer

Aktivitet	Datum
Översättningsprocess kommentarerna	Höst 2015-juni 2016

Konferenser

Aktivitet	Datum
Delaktighetsdagen	1 december 2015

Bilaga 4: Aktivitetslogg 2016

Projektledning/administration

Aktivitet	Datum
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	2 februari 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	16 februari 2016
Strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen	1 mars 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	8 mars 2016
Rapport om uppdraget på Socialdepartementet	15 mars 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	15 mars 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	22 mars 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	3 maj 2016
Strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen	18 maj 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	24 maj 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	17 augusti 2016
Strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen	26 augusti 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	30 augusti 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	18 oktober 2016
Strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen	20 oktober 2016

Aktivitet	Datum
Strategiskt samråd med funktionshindersrörelsen	11 november 2016
Möte med Arvsfonden	18 november 2016
Beslut projektplan	21 november 2016
Beslut aktivitetsplan	21 november 2016
Arbetsgruppsmöte MFD, BO och DO	12 december 2016
Delredovisning Regeringskansliet	13 december 2016
Rapportering om uppdraget på Socialdepartementet	16 december 2016

Insatser riktade till anställda i kommuner

Aktivitet	Datum
Workshop kommunstöd	3 februari 2016
Planeringsmöte SKL:s MR-projekt (Jonas Andersson tf projektledare)	16 februari 2016
Möte med MR-dagarna	7 mars 2016
Föreläsning Nationella kompetensrådet, Vård och omsorgscollege, SKL	5 april 2016
Möte med Luleå kommun, planering inför 31/5-1/6	7 april 2016
Workshop SKL om Framtidens välfärd	26 maj 2016
Luleå kommun föredrag och paneldebatt	31 maj 2016
Luleå kommun utbildning tjänstemän	1 juni 2016
Föredrag Kognet hjälpmedelskonsulenter	7 september 2016

Aktivitet	Datum
Föredrag Assistansboken: chefer inom assistans	9 september 2016
Föredrag för Funktionshindersrådet i Jönköping	9 november 2016
Möte med SKL:S MR projekts projektledare	26 oktober 2016
Möte med Stockholms stads funktionshindersombudsman	15 november 2016
MR-dagarna: Monter (50 personer skrev upp sig på nyhetsbrev) Seminarium: Från patient till medborgare. Moderering av panel med temat "Children with disabilities and the right to inclusion" arrangerat av Göteborgs universitet. Deltagande i panel med temat "Är systematisk uppföljning av mänskliga rättigheter (o)möjlig?" arrangerat av Civil Rights Defenders.	17-19 november 2016
Delaktighetsdagen, eftermiddagspass arrangerat för anställda i kommunal verksamhet	1 december 2016
Malin Ekman Aldén besöker Östersunds kommun	9 december 2016

Insatser riktade till anställda i statlig förvaltning

Aktivitet	Datum
Information vid partnerträff VO-college	27 januari 2016
Möte med MR-dagarna	7 mars 2016
Information till experterna inom ESI-support	7-8 mars 2016
Utbildning all personal MFD	22 mars 2016
Föredrag strategiska myndigheter, konferens	16 april 2016

Aktivitet	Datum
Föredrag för alla tjänstemän på Länsstyrelsen i Södermanland	26 april 2016
Samtal med avdelningschefer Lst Södermanland	26 april 2016
Föredrag Luleå kollektivtrafikkonferens	13 september 2016
Föredrag Göteborg kollektivtrafikkonferens	18 oktober 2016
Föredrag anställda museer och Skånes Dövas Förening i Karlskrona	24 oktober 2016
Träff med MR-strategen för länsstyrelsernas MR-arbete	17 november 2016
Träff med MR-strategen för länsstyrelsen Stockholm	22 december 2016

Insatser för att sprida kunskap om diskrimineringslagen

Aktivitet	Datum
Svenska färdtjänstföreningens vårseminarium	18 maj 2016
Boverkets samråd med funktionshindersrörelsen, SKL och länsstyrelserna	9 juni 2016
Handikappförbundens seminarium i Almedalen: "Bristande tillgänglighet - rättstillämpningen av diskrimineringslagen"	7 juli 2016
Möte tillsammans med MFD, Snack till verkstad och Lagen som verktyg om gemensam samverkan för att nå antidiskrimineringsbyråer	19 december 2016

Insatser för att uppmärksamma barnperspektivet

Aktivitet	Datum
Lansering "Respekt", Barnombudsmannen	22 mars 2016
BO: Presentation Respekt SPSM:s konferens, Stockholm	28 mars 2016
BO: Presentation Respekt SPSM:s konferens, Örebro	30 mars 2016
BO: Presentation Respekt SPSM:s konferens, Göteborg	4 april 2016
BO: Presentation Respekt Barnrättsdagarna i Örebro	13 april 2016
Föreläsning Friends, Barn äger	14 april 2016
BO: Presentation Respekt för Skolinspektionen	25 april 2016
BO: Presentation Respekt gör Kommunala rådet funktionshindersfrågor, Västerås	28 april 2016
BO: Presentation Respekt NFBO (Nordisk forening mot barnemishandling og omsorgssvikt) Stockholm (inspelning SVT)	24 maj 2016
Almedalen: Barnrättstorget, MFD 2 seminarier BO: Presentation Respekt BO: Presentation Respekt på seminarium anordnat av Samför (Samordnat föräldrastöd för barn och ungdomar med funktionsnedsättning)	4 juli 2016
BO: Presentation Respekt Synforum, Stockholm	2 september 2016
BO: Presentation Respekt och panelsamtal POMS-konferens (Habiliteringspsykologernas yrkesförening)	14 oktober 2016
BO: Presentation Respekt Region Skånes centrala funktionshindersråd, Malmö	27 oktober 2016

Aktivitet	Datum
BO: Presentation Respekt, Partnerskapet för barnets rättigheter i praktiken, Östersund	28 oktober 2016
BO: Presentation Respekt, NVC-konferens, Åland	15 november 2016
BO: Presentation Respekt, politiker, Västerås	18 november 2016
Planeringsmöte med BO om Barnrättsportalen	16 november 2016

Utbildningskoncept av mindre och större karaktär

Aktivitet	Datum
Planeringsmöten med Uppsala universitet om samarbete	2/3, 19/4 2016
Medverkan i Uppsala Universitets utbildning	12-13 april 2016, Maj 2016 12-13 oktober 2016
Föreläsning KI, Disability in a Human Rights perspective	Februari 2016
Workshop webbmodul UU	20 maj 2016
Tillgänglighetsgranskning av UU:s mr-forum.se	2 september 2016
Planeringsmöte med UU och Houdini: webbutbildning och tillgänglig webb	2 september 2016
Kursdeltagare på Uppsala Universitets MR-utbildning (Lina och Lotta)	12-13 oktober 2016
Överenskommelse med UU undertecknad	November 2016
Deltagare/utställare UU:s MR-konferens	8 december 2016
Styrgruppsmöte om "Summerschool" tillsammans med NVC	19 december 2016

Stärka rättighetsbärarna

Aktivitet	Datum
Föreläsning SDR Konventionen för döva och teckenspråk	4 mars 2016
Föredrag Elöverkänsligas riksförbund	23 september 2016
SRF Stockholm info om CRPD	
Föredrag för Svenska Hörselförbundet, Tammerfors	21 oktober 2016
Föredrag om konventionen och rekommendationer HSO-konferens	18 oktober 2016
Föredrag för Funktionshindersrådet i Jönköping	9 november 2016
Lagen som verktyg konferens 2 dagar	24-25 november 2016
Möte med projektet Från snack till verkstad	19 december 2016

Näringslivet som arbetsgivare och aktör

Aktivitet	Datum
Föreläsning KFO, assistansanordnare	18 mars 2016
Workshop med Assistansanordnarna, KFO och IFA om ev fortsatt samarbete	6 april 2016
Almedalen: KFO-seminarium om CRPD och assistans	7 juli 2016
Föredrag Assistansboken: chefer inom assistans	9 september 2016
Offertförfrågan och avtal med Emerga, förstudie om näringsliv.	November 2016
Emerga levererar förstudie	31 december 2016

Allmänna kommentarer och rekommendationer

Aktivitet	Datum
Översättningsprocess kommentarerna	Höst 2015 - juni 2016
Worskshops om översättningar kommentarer	Januari 2016 (2 halvdagar)
Översättningarna av kommentarerna publicerade: mr-forum.se, mfd.se	Juli 2016
Info om kommentarerna via project place tillgänglighetsnätverket	26 augusti 2016
Nyhet om kommentarerna på facebookgruppen Forum Valfärdsteknologi	26 augusti 2016
Sammanfattande introduktion av Allmän kommentar 1 & 2	December 2016

Material och kommunikation

Aktivitet	Datum
Workshop Gullers målgrupp och målbild	8 februari 2016
Workshop kommunikationsplan	25 april 2016
DISCIT svensk textning	Maj 2016
Film från Delaktighetsdagen 2016	November – december 2016
Workshop med Houdini ppt-bilder	14 december 2016
Tryck av konventionen	December 2016
Avtal och leverans av illustrationer	31 december 2016
Houdini levererar utvecklat budskap om konventionen i PPT-bilder	31 december 2016
Köprätt till bilder via bildbyrå	December 2016

Konferenser

Aktivitet	Datum
MR-dagarna: Monter (50 personer skrev upp sig på nyhetsbrev) Seminarium: Från patient till medborgare. Moderering av panel med temat "Children with disabilities and the right to inclusion" arrangerat av Göteborgs universitet. Deltagande i panel med temat "Är systematisk uppföljning av mänskliga rättigheter (o)möjlig?" arrangerat av Civil Rights Defenders.	17-19 november 2016
Delaktighetsdagen (med ett eget MR-pass för kommunerna på eftermiddagen)	1 december 2016
MR-forum (Uppsala universitet) Monter	8 december 2016

Övrigt

Aktivitet	Datum
Bulgarisk konferens om CRPD	Mars 2016
Workshop med Anna Bruce om CRPD på DO	15 april 2016
Funktionshinderkonventionen och Lagen som verktyg	19 april 2016
Funka för livet	20 april 2016
UN network on monitoring the agenda 2030	Maj 2016
EU-kommissionen	
Arbetsmöte om CRPD	10 juni 2016
Almedalen: CRPD-seminarium tillsammans med Uppsala Universitet	5 juli 2016
Föredrag studiebesök European independent living institute	8 september 2016
Digitala tjänster regionala konferenser	

Aktivitet	Datum
CAHDPH task force om strategi	
Malin Ekman Aldén bloggar om konventionen "Funktionsrättskonventionen – okänd men avgörande"	24 oktober 2016
Malin Ekman Aldén föreläser på Diversity Charter Sweden	28 oktober 2016
ASEM-konferens Human rights and Disability	8-10 november 2016

Bilaga 5: Aktivitetslogg 2017

Projektledning/administration

Veckomöten, arbetsgruppsmöten och styrgruppsmöten

Insatser riktade till anställda i kommuner

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 75 personer	Föreläsning LSS-chefer och handläggare om konventionen och allmän kommentar likhet inför lagen	15 februari 2017
Ca 100 personer	Föreläsning om konventionen och välfärdsteknologi	25 januari 2017
Ca 100 personer	Monter vid SKL:s demokratidag om konventionen och MFD	14 mars 2017
Ca 100 personer	Föreläsning om konventionen på Funka för Livet rikskonvent	22 mars 2017
Ca 1000 personer	Panelsamtal om rättigheter för barn med funktionsnedsättning på Barnrättsdagarna	25 april 2017
Ca 75 personer	Föreläsning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning i asyl och migration	25 april 2017
Ca 100 personer	Föreläsning på funktionshinder i tiden om konventionen	6 april 2017
Ca 30 personer	Workshop med 10 kommuner om hur kommuner arbetar med konventionen som bas	5 april 2017
Ca 50 personer	Utbildningsdag för chefer i Östersund om konventionen	28 april 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 40 personer	Föreläsning om konventionen på mässan Funka för Livet, Kalmar län	4 maj 2017
Ca 25 personer	Föreläsning för kommunledningen i Hörby och Höör om konventionen	16 maj 2017
Ca 50 personer	Föreläsning om rättigheter för personer i asyl- och migrationsprocesser	1 juni 2017
Ca 150 personer	Föreläsning för samtliga chefer i Norrtälje kommun om konventionen	2 juni 2017
Ca 20 personer	Föreläsning vid workshop aktörsuppföljningen (SKL, landsting och kommuner)	10 juni 2017
Ca 20 personer	Föreläsning för KS Halmstad mfl	4 oktober 2017
Ca 40 personer	Föreläsning för Eslövs kommun	10 oktober 2017
Ca 60 personer	Utbildning för MR-strateger/demokratiutvecklare samtliga kommuner Östergötland	12 oktober 2017
Ca 120 personer	Föreläsning om konventionen i Tillgänglighetsnätverket i Uppsala	19 oktober 2017
	1177 Vårdguiden: granskning av infotext om konventionen	September – oktober 2017
	Dialog med SKL om positionspapper samt samtal med funktionshindersnätverket	Juli och oktober 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
150 personer	Seminarium om unga med funktionsnedsättning på MUCF:s rikskonferens	1 december 2017

Insatser riktade till anställda i statlig förvaltning

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 21 personer	Föreläsning MR-nätverk Länsstyrelserna	25 januari 2017
Internt, samtlig personal	Workshop på MFD om konventionen som bas samt PM om förhållningssätt	21 februari 2017
Strategisk nivå	Möte med Försäkringskassan för att informera om konventionen	8 mars 2017
Strategisk nivå	Möte med Arbetsförmedlingen för att informera om konventionen	10 mars 2017
Internt, samtlig personal	Diskussioner på alla fyra avdelningar på MFD om konventionen i praktiken	Mars-april 2017
Ca 50 personer	Föreläsning om konventionen för DO:s kommunikationsavdelning och övriga medarbetare	22 mars 2017
Ca 10 personer	Informerat om konventionen vid workshop myndigheter aktörsuppföljning	7 juni 2017
Ca 20 personer	Möte MR-samordnarna Länsstyrelsen	23 augusti 2017
Ca 21 personer	GD berättar om konventionen för länsråd för samtliga länsstyrelser	29 augusti 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 40 personer	Frukostseminarium om allmänna kommentarer från FN-kommittén för konventionen	1 september 2017
Ca 25 personer	Arvsfonden	5 september 2017
Ca 10 personer	Utbildningsinsats Arbetsförmedlingen	20 september 2017
Ca 25 personer, samtlig personal	Utbildning om konventionen för BO	16 oktober 2017
Ca 160 personer	Utbildning om konventionen för Länsstyrelsen Västernorrland	18 oktober 2017

Insatser för att sprida kunskap om diskrimineringslagen

Antal personer	Aktivitet	Datum
Internt MFD – all personal	DO föreläser om bristande tillgänglighet för samtlig personal	21 februari 2017
Ca 30 personer	DO arrangerar samverkansmöte med myndigheter om information och kommunikation om bristande tillgänglighet. MFD föreläser om konventionen	29 mars 2017
Ca 500 personer	DO föreläser om bristande tillgänglighet vid Specialpedagogiska skolmyndighetens fem större regionala konferenser om tillgängliga lärmiljöer.	Fem tillfällen under april och maj 2017
Ca 20 personer	DO föreläser om bristande tillgänglighet som diskriminering på Länsstyrelsernas MR-nätverk	23 augusti 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
	Dialogmöte med funktionshinder- rörelsen om film och annonssatsning (bristande tillgänglighet) på DO	7 september 2017
Ca 200 personer	DO föreläser om bristande tillgänglig- het på MFD:s regionala konferens om mänskliga rättigheter i Helsingborg	3 oktober 2017
Ca 120	DO föreläser om bristande tillgänglig- het vid tillgänglighetskonferens i Uppsala (Uppsala universitet, HSO Uppsala, Uppsala kommun)	19 oktober 2017
	DO föreläser om bristande tillgänglig- het Nordiskt expertnätverk för implementering av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.	20 oktober 2017
Ca 50 personer	DO föreläser om bristande tillgänglig- het vid projektets gemensamma seminarium vid MR-dagarna	10 november 2017
Ca 150 personer	DO föreläser om bristande tillgänglig- het vid MFD:s regionala MR-konferens i Umeå.	22 november 2017
	Information om bristande tillgänglighet som diskriminering i monter på MR- dagarna	10-12 november 2017
	Utökad information på DO:s webbplats	Successivt under året
	Annonskampanj i digitala fackmedier, Google display och sociala medier (med kampanjsida på DO:s webbplats)	Oktober–december 2017

Insatser för att uppmärksamma barnperspektivet

Antal personer	Aktivitet	Datum
	Presentation av Barnombudsmannens årsrapport Respekt på MFD:s regionala konferens i Helsingborg	3 oktober 2017
	Presentation av Barnombudsmannens årsrapport Respekt på MFD:s regionala konferens i Umeå	22 november 2017
200 personer	Barnombudsmannen medverkade i monter och på seminarium på Skolforum i Stockholm	30-31 oktober 2017
500 personer	Barnombudsmannen medverkade i monter och på seminarium på MR-dagarna i Jönköping	9-10 november 2017
	Producerat ett quiz för Barnombudsmannens kommande barnrättsportal minarättigheter.se	Hösten 2017

Utbildningskoncept av mindre och större karaktär

Antal personer	Aktivitet	Datum
	Webbutbildning klar	Januari samt oktober fullt tillgänglig
	Naturvårdsverkets webbutbildning inkluderar våra frågor	

Stärka rättighetsbärarna

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 20 personer	Föreläsning om konventionen, rekommendationer och kommentarer på Haninge funktionshindersråd	14 mars 2017
Lika unika, Funktionssätt Sverige samt NUFT, strategisk nivå	Strategiskt samråd	16 feb och 19 maj 2017
Ca 30 personer	Föreläsning för HSO i Jönköping om konventionen	20 april 2017
5 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer, Stockholm och Uppsala	21 april 2017
Ca 35 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer och funktionshindersorganisationer, Örebro	29 maj 2017
Lika unika, Funktionssätt Sverige samt NUFT, strategisk nivå	Strategiskt samråd	28 september och 24 november 2017
Ca 35 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer och funktionshindersorganisationer, Malmö	4 oktober 2017
Ca 35 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer och funktionshindersorganisationer, Stockholm/Uppsala	18 oktober 2017
Ca 35 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer och funktionshindersorganisationer, Göteborg/Trollhättan	25 oktober 2017
Ca 30 personer	Föreläsning om konventionen på samtliga funktionshindersråd Stockholms stad	16 november 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 35 personer	Seminarium med antidiskrimineringsbyråer och funktionshindersorganisationer, Luleå och Umeå	22 november och 23 november 2017

Allmänna kommentarer och rekommendationer

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 20 personer	Deltagande vid rundabordssamtal i Lund med nationella och internationella aktörer	6 mars 2017
Ca 10 personer	Workshop om inkluderande utbildning med skolmyndigheter	7 juni 2017
Ca 40 personer	Frukostseminarium MFD om allmänna kommentarer	1 september 2017
Ca 40 personer	Seminarium om inkluderande utbildning på Skolforum tillsammans med Skolverket, SPSM	31 oktober 2017
Ca 40 personer	Föreläsning om likhet inför lagen för LSS-chefer	9 november 2017

Material och kommunikation

Antal personer	Aktivitet	Datum
Översatt till 14 språk	Affischer om konvention	25 juni 2017
290 st	Brev till kommunstyrelsens ordförande/ kommunfullmäktige	23 februari 2017
290 st	Brev till MR strateger/ansvariga tillgänglighet	23 februari 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
22 st	Brev strategiska myndigheters gd och kontaktpersoner	14 juni 2017
	Brev inbjudan regionala konferenser	
290 st	Brev till ordförande lokala funktionshindersråd via post inkl. konvention i pocketvariant och affischer	19 september 2017
1500 svenska 500 engelska 500 arabiska	Affischer (på svenska, engelska och arabiska) distribueras under hösten via utbudet.se där lärare kan beställa material	September - december 2017
Ca 200 st	Dialogmaterial i form av en kortlek om konventionen	november

Konferenser

Antal personer	Aktivitet	Datum
	Monter vid Barnrättsdagarna	24-25 april
Ca 200 personer	GD medverkar vid diverse seminarier om konventionen, Almedalen	3-6 juli 2017
Ca 200 personer	Regional konferens Helsingborg	3 oktober 2017
Ca 100 personer	Nordiskt funktionshindersforum	16-18 oktober 2017
Ca 150 personer	Monter på Skolforum	30 oktober 2017
Ca 150 personer	Regional konferens Umeå	22 november 2017

Antal personer	Aktivitet	Datum
Ca 200 personer	Delaktighetsdagen, utbildningspass om konventionen	7 december 2017
Ca 60 personer	Seminarium om tillgänglighet och diskriminering på MR-dagarna	9 november 2017
Ca 150 personer	Monter på MUCF:s rikskonferens	30 november -1 december 2017

Bilaga 6: Redovisning informationsmaterial 2017

Trycksaker

Konventionen: 1018

Konventionen Lättläst: 820

Konventionen Pocket: 5109

Affisch Konventionen

Svenska: 6500

Engelska: 840

Arabiska: 550

Varav 3200 affischer på dessa språk via utbudet.se

Allmän kommentar 1 167

Allmän kommentar 2: 177

Allmän kommentar 4: 200

Direktutskick – information om konventionen

Brev 1 till MR-strateger i Sveriges kommuner, 290

Brev 2 till Kommunstyrelsens ordförande och kommundirektör 290 x 2

Brev 3 till tidigare strategiska myndigheters gd och kontaktpersoner

Brev 4 till ordförande i lokala funktionshindersråd 290

Digitala kanaler

Filmer på Youtube

DISCIT om konventionen textad	49 visningar
DISCIT om konventionen teckenspråk	744 visningar
Anställningen textad	284 visningar
Anställningen teckenspråk	40 visningar
Anställningen syntolkad	88 visningar
Tillgänglighet textad	296 visningar
Tillgänglighet syntolkad	40 visningar
Tillgänglighet teckenspråk	31 visningar
Allmän kommentar 1 teckenspråk	145 visningar
Allmän kommentar 2 teckenspråk	105 visningar

Webbsidan

<http://www.mfd.se/delaktighet/fns-konvention/>

Totalt antal besökare 2017: 7665

Nyhetsbrev

Artiklar om konventionen: 9

Antal klick: 198

Facebook

Inlägg om konventionen: 16

Visningar: 42585

Genomgått webbutbildning om konventionen på mrutbildning.se

En konvention blir till 1.1 - 149 st

En konvention blir till 1.2 - 129 st

En konvention blir till 1.3 - 134 st

FN:s konvention varför 130 st

FN:s konvention vad 123 st

FN:s konvention hur 111 st

Kommunikationssatsning om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Slutrapportering av regeringsuppdrag

Den här rapporten beskriver regeringsuppdraget om kommunikationssatsningen för att öka kännedomen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Rapporten redogör för de insatser som genomförts under uppdragstiden samt de slutsatser och bedömningar som görs inför det fortsatta arbetet på området.

Myndigheten för delaktighet, Diskrimineringsombudsmannen och Barnombudsmannen fick uppdraget den 1 april 2015 och slutrapporterar genom denna rapport uppdraget till Socialdepartementet.

Myndigheten för delaktighet
Box 1210, 172 24 Sundbyberg
08-600 84 00
info@mfd.se
www.mfd.se
Nummer: 2018:7